M. Kuz'ko

FORMING INTENDING GEOLOGISTS PROFESSIONAL COMPETENCES DURING THE "EXPLORATION WORK" COURSE STUDYING

The article describes the issues of intending geologists professional training during the "exploration work" course studying; the comparative analysis of the curriculum content and the amount of study hours in various higher education institutions are conducted; the ways of improving the discipline content and methodology of using media technology to forming intending geologists professional competence are presented.

Keywords: exploration work, intending geologists, professional training, case method, media technology.

УДК 371.134:372

Н. П. Кравчук

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ (КРИТЕРІАЛЬНИЙ АПАРАТ)

Актуальність матеріалу, викладеного у статті, зумовлена модернізацією системи освіти, що висуває нові вимоги до підготовки фахівців нового рівня, здатних здійснювати формування цілісності індивіда, охоплюючи всі сторони його життя, а головною місією педагога є збереження, змінення та відновлення здоров'я дітей. У статті визначено основні критерії (когнітивно-інтелектуальний, мотиваційно-ціннісний, практично-діяльнісний), рівні (високий, середній, низький) та показники сформованості здоров'язбережувальної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів (потреба у набутті знань, вмінь і навичок щодо власного здоров'язбереження та здоров'язбереження оточуючих людей). Обґрунтовано дефініції «критерій», «показник», «рівень».

Ключові слова: майбутні вихователі, критерії, показники, рівні, здоров'язбережувальна компетентність.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Нині наука про здоров'я людини дедалі більше знаходить своє відображення в системі педагогічної освіти, від якої залежить підготовка педагогів, здатних виховувати культуру здоров'я різних верств суспільства [1, с. 15]. Тому сучасна система освіти вимагає від вихователів усебічного розвитку особисті дошкільників з врахуванням їх індивідуальних здібностей та збереження резервів здоров'я. Для ефективної організації здоров'язбережувального процесу в дошкільних навчальних закладах (далі ДНЗ) вихователі мають знати методи та засоби, якими формується здоров'язбережувальна компетентність (далі ЗЗК) дітей дошкільного віку, види здоров'язбережувальних технологій, вміти організовувати та здійснювати здоров'язбережувальну діяльність (далі ЗЗД), підвищувати рівень рухової активності дітей, моделювання та використання різних форм та методів здоров'язбереження, вміти здійснювати рефлексію ЗЗД тощо.

Аналіз останніх досліджень. Окремі аспекти готовності майбутніх вихователів ДНЗ до формування ЗЗК дітей дошкільного віку, а також критерії та показники розглядались у працях Т. Андрющенко, Н. Денисенко, К. Крутій, О. Фунтікової, Г. Бєлєнької та ін. Проте поза межами дослідження залишилася проблема визначення критеріїв, показників та рівнів сформованості ЗЗК у майбутніх вихователів ДНЗ.

Формулювання цілей статті. Метою статті є обґрунтування критеріїв, показників та рівнів сформованості ЗЗК у майбутніх вихователів ДНЗ.

Виклад основного матеріалу. Формування ЗЗК у майбутніх вихователів ДНЗ розглядається нами як інтегративна якість особистості, яка охоплює когнітивно-інтелектуальний, мотиваційно-ціннісний, практично–діяльнісний компоненти. Розкриваючи суть кожного компонента, ми виділили їх критерії та показники.

Задля визначення рівнів сформованості ЗЗК майбутніх вихователів ДНЗ було визначено критерії та показники сформованості їхньої ЗЗК. З цією метою розкриваємо зміст дефініцій

"рівень", "критерій", "показник".

Для визначення і характеристики понять "рівень", "показник", "критерій" звернімося, насамперед, до словникових джерел: критерій (*criterion* – засіб для судження, міркування) визначається як засіб для судження; ознака, на основі якої здійснюється оцінка чого-небудь, мірило [2, с. 128]; ознака, на підставі якої здійснюється оцінка, визначення або класифікація чого-небудь [3, с. 476]; у нейролінгвістиці критерій визначається як те, що є важливим для вас у конкретному контексті [4, с. 100].

У педагогічній літературі поняття "критерій" тісно пов’язане із поняттям "показник", яке у словникових джерелах трактується як доказ, ознака, свідчення чого-небудь; дані про результати роботи, діяльності [2, с. 197]; доказ, ознака, свідчення чого-небудь; дані про результати роботи, якогось процесу; дані про досягнення в чому-небудь, про кількість чого-небудь [3, с. 838].

У великому тлумачному словнику сучасної української мови поняття "рівень" розглядається як ступінь якості, величина і т. ін., досягнуті у чому-небудь, ступінь чиєїсь освіти, культури, підготовки [3, с. 1032].

Визначаючи критеріальний апарат, потрібно враховувати основні вимоги до критеріїв, а саме: критерії повинні бути розкриті через низку показників, що їм відповідають, відображати основні закономірності формування ЗЗК; за допомогою критеріїв встановлюються зв’язки між усіма компонентами системи формування ЗЗК. Виходячи з вищезазначеного, нами розроблено критерії, які відображатимуть специфіку формування ЗЗК вихователів ДНЗ.

Поняття формування ЗЗК містить особистісну складову, тобто здоров'язбережувальну позицію, здоров'язбережувальну самосвідомість, здоров'язбережувальну культуру, здоров'язбережувальну поведінку, здоров'язбережувальну спрямованість та професійну складову, яка включає засвоєння майбутнім вихователем спеціальних знань умінь та навичок щодо збереження, зміцнення та відновлення здоров’я для здійснення ЗЗД, здоров'язбережувальної активності, здоров'язбережувальних дій.

Опишемо критерії та показники сформованості ЗЗК майбутніх вихователів.

1. *Когнітивно-інтелектуальний критерій* містить такі показники:

– обізнаність з понятєво-термінологічним апаратом ЗЗК;

– обізнаність з методами та засобами, якими формується ЗЗК;

– обізнаність з видами здоров'язбережувальних технологій; обізнаність з особливостями та функціями ЗЗД.

2. Визначення *мотиваційно-ціннісного критерію* з показниками:

– позитивна мотиваційно-ціннісна спрямованість щодо оволодіння ЗЗК;

– уміння усвідомлювати свої потреби, інтереси, мотиви, цінності щодо здорового способу життя (далі ЗСЖ);

– реалізація завдань, осмислення і оцінка умов, за яких відбуватимуться майбутні здоров'язбережувальні дії.

3. *Практично-діяльнісний критерій* визначався за показниками:

– уміння організовувати та здійснювати ЗЗД;

– уміння підвищувати рівень рухової активності дітей;

– моделювання та використання різних форм та методів здоров'язбереження; вміння здійснювати рефлексію ЗЗД.

Опишемо процедуру виявлення ступенів сформованості ЗЗК у майбутніх вихователів ДНЗ відповідно до визначених критеріїв.

Критерій когнітивно-інтелектуальний

Показник: обізнаність з понятєво-термінологічним апаратом ЗЗК.

Завдання 1. Мета: з’ясувати вміння студентів характеризувати поняття, що визначають сутність ЗЗК.

Процедура виконання: студентам пропонується дати визначення понять: "компетентність", "здоров'язбережувальна компетентність", "здоров'язбережувальна компетенція", "здоров'язбережувальна культура", "здоров'язбережувальна педагогіка", "культура здоров’я".

Завдання 2. Мета: з’ясувати вміння студентів характеризувати поняття, що визначають ЗЗК.

Процедура виконання: студентам пропонується охарактеризувати поняття: "здоров'язбережувальна позиція", "здоров'язбережувальна свідомість", "здоров'язбережувальна поведінка", "здоров'язбережувальна активність", "здоров'язбережувальна діяльність", "здоров'язбережувальні дії".

Оцінювання ступенів обізнаності студентів з понятєво-термінологічним апаратом ЗЗК відбувається за такими показниками: дає правильне і повне визначення всіх понять, які розкривають сутність ЗЗК – 3 бали; дає правильне, але недостатньо поширене визначення основних понять, які розкривають сутність ЗЗК– 2 бали; дає частково правильне та недостатньо поширене визначення окремих понять, які розкривають сутність ЗЗК– 1 бал; не визначає жодне з понять – 0 балів.

Показник: обізнаність з методами та засобами, якими формується ЗЗК.

Завдання 1. Мета: з'ясувати вміння студентів визначати методи та засоби, за допомогою яких формується ЗЗК.

Процедура виконання: студентам пропонується завдання: скласти перелік засобів та визначити методи, за допомогою яких формується ЗЗК.

Оцінювання ступенів обізнаності з методами та засобами, якими формується ЗЗК здійснювалося за показниками: обізнаний із методами та засобами, за допомогою яких формується ЗЗК: дає правильний і точний перелік засобів та визначає методи, якими формується ЗЗК – 3 бали; достатньо обізнаний із методами та засобами, за допомогою яких формується ЗЗК: дає правильний, але не повний перелік засобів та визначає методи, за допомогою яких формується ЗЗК – 2 бали; частково обізнаний із методами та засобами, за допомогою яких формується ЗЗК: визначає окремі методи та засоби, за допомогою яких формується ЗЗК – 1 бал; не обізнаний із методами та засобами, за допомогою яких формується ЗЗК – 0 балів.

Показник: обізнаність з видами здоров'язбережувальних технологій.

Завдання 1. Мета: з'ясувати вміння студентів характеризувати види здоров'язбережувальних технологій.

Процедура виконання:студентам пропонується дати визначення понять: "технології здоров'язбережувальні", "технології здоров'яформувальні", "оздоровчі", "виховання культури здоров'я", "технології навчання здоров'я".

Завдання 2. Мета: з'ясувати вміння студентів підтримувати емоційне благополуччя дошкільника засобами здоров'язбережувальних технологій.

Процедура виконання: студентам пропонується визначати види емоційного "фітнесу" для дітей дошкільного віку (психогімнастика, ігри та вправи з розвитку емоційної сфери, ігри-тренінги на зняття негативних емоцій та невротичного стану, цілющі мудри; "етюди душі", "екран настрою", "дні душевної рівноваги", ігри-медитації, бестінг – музичні вправи та ігри для стабілізації психічного стану тощо).

Завдання 3. Мета: формувати вміння студентів визначати види гімнастики та пояснювати доцільність використання відповідно до вікових та індивідуальних особливостей дітей.

Процедура виконання: студентам пропонується визначити особливості методики проведення оздоровчих видів гімнастики **(**ритмічна гімнастика, стретчинг, фітбол-гімнастика, дихальна і звукова, гімнастика для профілактики зорового стомлення, коригувальна, міогімнастика, художня гімнастика, імунна, гідроаеробіка, психогімнастика тощо), вказати на доцільність використання в умовах ДНЗ.

Оцінювання ступенів обізнаності з видами здоров'язбережувальних технологій: відзначає повний перелік усіх видів здоров'язбережувальних технологій – 3 бали; достатньо обізнаний із видами здоров'язбережувальних технологій: відзначає найбільш суттєві особливості та доцільність використання – 2 бали; частково обізнаний із видами здоров'язбережувальних технологій: відзначає лише окремі здоров'язбережувальні технології – 1 бал; не обізнаний із видами здоров'язбережувальних технологій – 0 балів.

Показник: обізнаність із особливостями та функціями ЗЗД.

Завдання 1. Мета: з'ясувати обізнаність студентів з особливостями ЗЗД.

Процедура виконання: студентам пропонується відобразити особливості ЗЗД .

Завдання 2. Мета: уточнити обізнаність студентів з функціями ЗЗД.

Процедура виконання: студентам пропонується завдання: скласти перелік функцій ЗЗД (інформативно-мотиваційна, орієнтувальна, дослідницько-творча, розвивальна, здоров'язбережувальна, виховна, рекреаційна, культурологічна, конструктивна, комунікативна, діагностична, методична, мобілізаційна, прогностична, коригувальна, рефлексивна тощо).

Оцінювання ступенів обізнаності з особливостями та функціями ЗЗД здійснюється за показниками: обізнаний із особливостями та функціями ЗЗД: повно відображає особливості ЗЗД, у повному обсязі називає відомі функції ЗЗД – 3 бали; достатньо обізнаний із особливостями та функціями ЗЗД правильно, але неповно відображає особливості ЗЗД; частково називає відомі функції ЗЗД – 2 бали; частково правильно та неповно відображає особливості ЗЗД, називає окремі функції ЗЗД – 1 бал; не обізнаний із особливостями та функціями ЗЗД – 0 балів.

Мотивоційно-ціннісний критерій

Показник: позитивна мотиваційно-ціннісна спрямованість щодо оволодіння ЗЗК.

Завдання 1. Мета: виявити спрямованість мотивації студентів щодо оволодіння ЗЗК.

Процедура виконання: студентам пропонується виконати такі завдання: 1. Ознайомитися з переліком мотивів оволодіння ЗЗК (особисті мотиви майбутньої професійної діяльності, навчальні, здоров'язбережувальні). 2. Вказати, якими мотивами керується студент при оволодінні ЗЗК.

Завдання 2. Мета: виявити потребу студентів отримувати інформацію про різні аспекти збереження здоров’я, вивчати її та усвідомлення потреби використовувати здобуті знання у повсякденній діяльності.

Процедура виконання: студентам пропонується виконати такі завдання: описати власні спостереження та проаналізувати життєві ситуації, об’єктами яких є інші люди, в яких мотивація на ЗСЖ зробила їх кращими.

Оцінювання наявності у студентів позитивної мотиваційно-ціннісної спрямованості щодо оволодіння ЗЗК: має стійку спрямованість мотивації щодо оволодіння ЗЗК, володіє інформацію про різні аспекти збереження здоров’я, вивчає її та усвідомлює потребу використовувати здобуті знання у повсякденній діяльності – 3 бали; має достатньо мотивації щодо оволодіння ЗЗК, частково володіє інформацію про різні аспекти збереження здоров’я, вивчає її та усвідомлює потребу використовувати здобуті знання у повсякденній діяльності – 2 бали; частково обізнаний із мотиваціями щодо оволодіння ЗЗК, частково володіє інформацією про різні аспекти збереження здоров’я, вивчає її але частково усвідомлює потребу використовувати здобуті знання у повсякденній діяльності – 1 бал; не обізнаний із мотиваціями щодо оволодіння ЗЗК, не володіє інформацію про різні аспекти збереження здоров’я, не вивчає її та не усвідомлює потребу використовувати здобуті знання у повсякденній діяльності – 0 балів.

Показник: вміння усвідомлювати свої потреби, інтереси, цінності щодо ЗСЖ.

Завдання 1. Мета: виявити знання основних засад, цінностей та принципів ЗСЖ; засобів й методів його досягнення й зміцнення, правила його побудови й ведення.

Процедура виконання: студентам запропоновано скласти індивідуальну програму збереження здоров'я з урахуванням власних потреб, інтересів, цінностей, дотримуючись усіх чинників ЗСЖ.

Завдання 2. Мета: з’ясувати власну позицію студентів щодо необхідності ведення ЗСЖ.

Процедура виконання: студентам запропоновано підготувати і організувати фронтальну бесіду з теми: «Шлях до здоров’я».

Завдання 3. Формувати у студентів оздоровче налаштування на ЗСЖ, використовуючи методику Г. Ситіна та образно-вольове налаштування на омолодження та довголіття і здоров’я – методика Г. Малахова.

Завдання 4. Мета: формувати стійкі інтереси до занять фізкультурою і спортом, дотримуватися норм і цінностей активного і ЗСЖ.

Процедура виконання. Студентам запропоновано підготувати інформацію про улюблений вид спорту та вправи, які виконують щоденно, обґрунтувати їх позитивний вплив та користь для організму.

Оцінювання вміння студентів усвідомлювати свої потреби, інтереси, цінності щодо ЗСЖ здійснювалося за показниками: усвідомлює систему дій, визначаючи свої потреби, інтереси,

цінності щодо ЗСЖ – 3 бали; частково володіє вміннями визначати свої потреби, інтереси, цінності щодо ЗСЖ – 2 бали; володіє окремими вміннями визначати свої потреби, інтереси, цінності щодо ЗСЖ – 1 бал; не володіє вміннями визначати свої потреби, інтереси, цінності щодо ЗСЖ – 0 балів.

Показник: реалізація завдань, осмислення і оцінка умов, за яких відбуватимуться майбутні здоров'язбережувальні дії.

Завдання 1. Мета: формувати стійкий інтерес до пізнавальної діяльності, в тому числі творчої; підвищення професійної компетентності вихователів щодо збереження і зміцнення фізичного, морального, духовного і соціального здоров'я дітей.

Процедура виконання: студентам пропонуються такі завдання: 1. Ознайомитись із показниками проведення здоров'язбережувального навчально-виховного процесу: санітарно-гігієнічним, організаційно-навчальним, психологічним та навчально-методичним. 2. Скласти індивідуальну програму здоров'я. 3. Визначити способи вдосконалення себе, свого тіла, урівноваженість психічного стану, емоцій, власного оточення, ставлення до себе, адекватна оцінка своїх здібностей і можливостей інших людей, віри у свої сили, настанова на успіх у житті тощо.

Оцінювання вміння студентів реалізувати завдання, осмислювати і оцінювати умови, за яких відбуватимуться майбутні здоров'язбережувальні дії здійснювалося за показниками: творчо визначає систему дій, за яких відбуватимуться майбутні здоров'язбережувальні дії – 3 бали; частково володіє вміннями визначати систему дій, за яких відбуватимуться майбутні здоров'язбережувальні дії – 2 бали; володіє окремими вміннями визначати майбутню систему здоров'язбережувальних дій – 1 бал; не володіє вміннями визначати майбутню систему здоров'язбережувальних дій – 0 балів.

Практично-діяльнісний критерій

Показник: вміння організовувати та здійснювати ЗЗД.

Завдання 1. Мета: з'ясувати вміння студентів визначати завдання ЗЗД.

Процедура виконання: студентам пропонується ознайомитися із завданнями ЗЗД та обрати найбільш раціональні для умов ДНЗ: створення здоров'язбережувального середовища в ДНЗ; формування ЗСЖ через зміст освіти; покращити фізкультурно-оздоровчу роботу; забезпечити раціональну організацію освітньо-виховного процесу; збереження, формування здоров'я і формування навичок ЗСЖ; організувати систему освітньої і методичної роботи з педагогами, спеціалістами і батьками; активізувати медично–профілактичну роботу, моніторинг і динамічне спостереження за станом здоров'я дітей.

Завдання 2. Мета: з'ясувати вміння студентів визначати принципи ЗЗД.

Процедура виконання: студентам пропонується ознайомитися з принципами ЗЗД: науковості, систематичності та послідовності, принципу розвивального і виховного навчання, зв'язку навчання з життям, практикою, ґрунтовності, природовідповідності, гуманізації, свідомості та активності тощо.

Завдання 3. Мета: з'ясувати вміння студентів визначати напрями та етапи ЗЗД.

Процедура виконання: студентам пропонується ознайомитись із трьома напрямками ЗЗД: педагогічним, медико-валеологічним, психологічним, їх змістом, який реалізується на певному етапі діяльності.

Завдання 4. Мета: з'ясувати вміння студентів визначати форми ЗЗД в ДНЗ.

Процедура виконання: на практичному занятті студентам пропонуються завдання: 1. У малій групі (4–5 осіб) обговорити наукову проблему. 2. Переглянути фрагмент відеозапису та визначити форму роботи. 3. Вказати доцільність її використання на певному етапі ЗЗД («Дні здоров'я» та піші переходи, спортивні свята та фізкультурні розваги, бесіди про здоров'я з дітьми та батьками, вітамінізація, ведення листків здоров'я та карток-пересувок, стіннівок на оздоровчу тематику тощо).

Оцінювання ступеня сформованості вміння організовувати та здійснювати ЗЗД, дотримуючись принципів навчання, визначати форми, напрями та етапи ЗЗД в ДНЗ відбувалося за показниками: студент визначає завдання, напрями, етапи та форми ЗЗД в ДНЗ – 3 бали; частково визначає, але неповно відображає завдання, напрями, етапи та форми ЗЗД в ДНЗ – 2 бали; визначає лише окремі завдання, напрями, етапи та форми ЗЗД в ДНЗ – 1 бал; не визначає

завдання, напрями, етапи та форми ЗЗД в ДНЗ – 0 балів.

Показник: підвищувати рівень рухової активності дітей.

Завдання 1. Мета: з'ясувати вміння студентів підвищувати рівень рухової активності дітей.

Процедура виконання: на практичному занятті студентам пропонуються завдання: 1. Визначити стан фізичного та психічного розвитку дитини. 2. Скласти комплекси фізичних вправ для ранкової гімнастики, занять з фізичної культури з метою формування оптимальної рухової активності. 3. Дозувати фізичне навантаження та проводити загартувальні процедури. 4. Рахувати пульс і частоту дихання до і після фізичного навантаження. 5. Скласти комплекси фізкультхвилинок для поєднання рухової та навчальної діяльності дітей. 6. Організовувати та проводити здоров'язбережувальні технології. 7. Організовувати з дітьми рухливі, спортивні та народні ігри, формуючи в них навички активного відпочинку.

Оцінювання ступеня сформованості вміння студентів підвищувати рівень рухової активності дітей відбувалося за показниками: визначає стан фізичного та психічного розвитку дитини, складає комплекси фізичних вправ, вміє дозувати фізичне навантаження, організовувати та проводити здоров′язбережувальні технології тощо – 3 бали; частково визначає стан фізичного та психічного розвитку дитини, складає комплекси фізичних вправ, вміє дозувати фізичне навантаження, організовувати та проводити здоров′язбережувальні технології тощо – 2 бали; вміє організовувати лише окремі заходи щодо підвищення рухової активності дітей – 1 бал; не вміє організовувати заходи щодо підвищення рухової активності дітей – 0 балів.

Показник: моделювання та використання різних методів та методик здоров'язбереження.

Завдання 1. Мета: з'ясувати вміння студентів обирати методи та методики здоров'язбереження, скласти конспект обраних технологій.

Процедура виконання: студентам пропонується ознайомитись із картками та визначити методи та методики здоров'язбереження, скласти конспект обраних технологій.

Завдання 2. Мета: з'ясувати вміння студентів моделювати різні методи та методики здоров'язбереження. Процедура виконання: на практичних заняттях студентам пропонуються завдання: 1. Проаналізувати методи та методики здоров'язбережувальних технологій. 2. Змоделювати обрані технології.

Завдання 3. Мета: з'ясувати вміння студентів визначати психічний стан людини.

Процедура виконання. Студентам пропонується: 1. Ознайомитись із методиками:1) Марка Салема «Як читати людину» − визначити тілорухи інших людей, вказати на що вони вказують: бажання до руху, до активності, бажання спілкуватися, сум, радість, заклопотаність тощо. 2) Іржі Томана «Як удосконалювати самого себе» − аналіз своїх дій і вчинків, характеру, власного здоров'я, поводження з людьми, ставлення до життя, освіти і самоосвіти, інтересів та захоплень, щоб здійснити самопізнання, досягнути успіху і спланувати власний розвиток. 3) Станіслава Хохеля «Ступені свідомості» − визначити рух до власної свободи і збільшення життєвої території, особистого зростання, самовдосконалення, шлях до задоволення життям, зміни світосприйняття та відповідальності за власне здоров'я і щастя тощо. 2. Дати рекомендації щодо покращення психічного стану за допомогою використання здоров'язбережувальних та здоров'яформувальних технологій, а також вивчених методик.

Завдання 4. Мета: формувати у студентів поняття про самозбереження: власну безпеку, володіння навичками самозахисту та самострахування і методику їх проведення.

Процедура виконання: студентам пропонується такі завдання: 1. Ознайомитися з навичками самозахисту та самострахування. 2. Змоделювати їх.

Оцінювання вміння студентів моделювання та використання різних методів та методик здоров'язбереження здійснювалося за показниками: вміє моделювати та використовувати різні методи та методики здоров'язбереження – 3 бали; частково володіє вміннями моделювати та використовувати різні методи та методики здоров'язбереження – 2 бали; моделює окремі методи та методики здоров'язбереження – 1 бал; не вміє моделювати методи та методики здоров'язбереження – 0 балів.

Показник: вміння здійснювати рефлексію здоров'язбережувальної діяльності.

Завдання 1. Мета: з'ясувати вміння студентів аналізувати власну ЗЗД.

Процедура виконання: студентам запропоновано виконати такі завдання: 1. Ознайомитися з відеозаписом проведеної роботи на одному з практичних занять. 2. Здійснити аналіз власної діяльності.

Завдання 2. Мета: з'ясувати вміння студентів визначати ставлення інших учасників до їхньої діяльності.

Процедура виконання: студентам запропоновано виконати такі завдання: 1. Здійснити спостереження за власними діями і реакцією на них інших студентів та викладача (на основі відеозапису фрагменту практичного заняття). Проаналізувати особливості сприйняття власних дій викладачем та іншими студентами.

Завдання 3. Мета: з'ясувати вміння студентів прогнозувати розвиток здоров'язбережувального педагогічного процесу в освітньому середовищі ДНЗ

Процедура виконання: студентам пропонується скласти перспективний план здоров'язбережувального педагогічного процесу ДНЗ на місяць, ураховуючи вимоги Програм виховання і навчання дітей дошкільного віку.

Завдання 4. Мета: розвивати вміння створювати алгоритм успіху.

Процедура виконання: студентам пропонується створити особистий алгоритм успіху (високе оцінювання, позбавлення страху, позитивне мислення і оптимістичний настрій, усвідомлення персональної винятковості, концентрація уваги на найкращих якостях особистості, прагнення до мети, мотивація успішного результату, підвищення самооцінки, розвиток творчого потенціалу тощо).

Оцінювання ступеня сформованості вміння здійснювати рефлексію ЗЗД відбувалося за показниками: здійснює розгорнутий об'єктивний аналіз власної ЗЗД; вміє прогнозувати її; адекватно сприймає ставлення інших студентів та викладача до власної ЗЗД – 3 бали; здійснює неповний аналіз та прогнозування власної ЗЗД; неадекватно сприймає ставлення частини інших студентів та викладача до власної ЗЗД – 2 бали; здійснює аналіз окремих аспектів організації та прогнозування власної ЗЗД; не враховує ставлення інших студентів та викладача до власної ЗЗД – 1 бал; уміння здійснювати рефлексію ЗЗД не виявлено – 0 балів.

З метою визначення сформованості ЗЗК у майбутніх вихователів встановлено три рівні (високий, середній, низький), в яких відображено показники кожного критерію.

Високий рівень ЗЗК характеризується наступними показниками: студент має достатню інформаційну компетентність щодо валеологічних знань, встановлює зв'язок між високим рівнем здоров'я та професійним становленням; обізнаний з поняттєво-термінологічним апаратом ЗЗК; володіє методами та засобами, якими формується здоров'язбережувальна компетентність; обізнаний з видами здоров'язбережувальних технологій та з особливостями ЗЗД, має позитивну мотиваційно-ціннісну спрямованість щодо оволодіння ЗЗК; усвідомлює свої потреби, інтереси, цінності щодо ЗСЖ; вміє реалізовувати завдання, осмислює і оцінює умови, за яких відбуватимуться майбутні здоров'язбережувальні дії; вміє організовувати та здійснювати ЗЗД; вміє підвищувати рівень рухової активності дітей; моделює та використовує різні форм та методи здоров'язбереження; вміє створювати індивідуальну програму збереження здоров'я, здійснює рефлексію та прогнозування ЗЗД.

Середній рівень ЗЗК характеризується такими показниками: у студента не визначені чіткі мотиви ЗСЖ, є несистематизовані знання з валеологічного спрямування, обізнаний з поняттєво-термінологічним апаратом ЗЗК; частково володіє методами та засобами, якими формується здоров'язбережувальна компетентність; обізнаний з видами здоров'язбережувальних технологій та з особливостями ЗЗД, має позитивну мотиваційно-ціннісну спрямованість щодо оволодіння ЗЗК, але не повною мірою усвідомлює свої потреби, інтереси, цінності щодо ЗСЖ; вміє організовувати та здійснювати ЗЗД; демонструє здатність до застосування здоров'язбережувальних технологій, але не замислюються про створення індивідуальної програми збереження здоров'я; має недостатнє ціннісне ставлення до власного здоров'я, частково моделює та використовує форми та методи здоров'язбереження для підвищення рівня рухової активності дітей; здійснює неповний аналіз, прогнозування та рефлексію ЗЗД.

Низький рівень ЗЗК характеризується такими показниками: виявляє низький рівень валеограмотності, не цікавиться літературою стосовно збереження здоров'я, не вміє відбирати

необхідної інформації, не має потреби у збереженні, зміцненні та відновленні власного здоров'я, відсутні мотиви ЗСЖ, ціннісне ставлення до власного здоров'я, частково обізнаний з видами здоров'язбережувальних технологій та з особливостями ЗЗД. Життєдіяльність студента не відзначається здоров'язбережувальним спрямуванням; відсутність креативності та здатності до самоосвіти для ефективного здійснення ЗЗД, не використовує форм та методів збереження здоров'я, не пов'язує ЗЗД з майбутньою професійною діяльністю, не вміє здійснювати прогнозування та рефлексію ЗЗД.

Висновки. Отже, виділення критеріїв, рівнів та показників формування ЗЗК майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів сприяє розвитку творчої активної особистості вихователя, здатного організовувати ЗЗД та готовності до використання здоров'язбережувальних та здоров'яформувальних технологій в ДНЗ.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо у висвітленні результатів констатувального етапу експерименту формування ЗЗК майбутніх вихователів ДНЗ.

Список використаних джерел

1. Міхеєнко О. І. Валеологія: Основи індивідуального здоров'я людини: навчальний посібник / О. І. Міхеєнко. − 2-ге вид., перероб. і допов. – Суми : Університетська книга, 2010. – 448 с.

2. Дошкільна освіта: словник-довідник: понад 1000 термінів, понять та назв / [упор. К. Л. Крутій, О. О. Фунтікова]. – Запоріжжя : ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2010. – 324 с. – Бібліогр. : С. 5−7. – («Словники»).

3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К., Ірпінь: ВТФ «Перун», 2004. – 1440 с.

4. Салем М. Как читать человека / М. Салем − пер. с англ. Б. Каратаева. – Книжный клуб «Клуб семейного досуга», 2008. – 320 с.

Н. П. Кравчук

ФОРМИРОВАНИЕ ЗДОРОВЬЕСБЕРЕГАТЕЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ ВОСПИТАТЕЛЕЙ ДОШКОЛЬНЫХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ (КРИТЕРИАЛЬНЫЙ АППАРАТ)

Актуальность материала, изложенного в статье, обусловлена модернизацией системы образования, что выдвигает новые требования к подготовке специалиста нового уровня, способного осуществлять формирование целостности индивида, охватывая все стороны его жизни, а основная миссия педагога – это сохранение, укрепление и восстановление здоровья детей. В статье определены основные критерии, показатели и уровни сформированности здоровьесберегательной компетентности будущих воспитателей дошкольных учебных заведений (потребность в приобретении знаний, умений и навыков относительно собственного здоровьесбережения и здоровьесбережения окружающих людей). Обоснованы дефиниции "критерий", "показатель", "уровень".

Ключевые слова: будущие воспитатели, критерии, показатели, уровни, здоровьесберегательная компетентность.

N. Kravchuk

THE FORMATION OF HEALTH-PRESERVING COMPETENCE OF INTENDING TEACHERS OF PRE-SCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTIONS (CRITERIA APPARATUS)

The relevance of the material presented in the article is due to modernization of the educational system that puts forward modern requirements for training specialists of a new level that are capable to form individual integrity, covering all aspects of his life, when the main mission of a teacher is to save, change and restore children's health. Modern teachers should provide complex pre-school children personality development according to their individual abilities and keep their health saved. For the purpose of effective organizing health-preserving process in pre-school educational institutions teachers should know the methods and means by which health-preserving competence of pre-school children is formed, they must know types of health-preserving technologies; they should be able to organize and implement health-preserving activities to increase the level of children's physical activity; they should model and use various forms and methods of health preservation, they are to be

able to carry out reflection of health-preserving activities. The definitions of "criterion", «indicator», "level" are also determined in the article.

Key words: criteria, indicators, levels, health, health-preserving competence, intending pre-school teachers.

УДК 378.147

Д. А. Бегека

ПРИНЦИПИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ ДО ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ – ІНОЗЕМНИХ ФІЛОЛОГІВ ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

У статті розглянуто навчальні принципи професійної підготовки майбутніх магістрів іноземної філології до формування фахової іншомовної комунікативної компетентності студентів – іноземних філологів педагогічного університету. Дотримання принципів є неодмінною передумовою ефективності зазначеної підготовки.

Ключові слова: майбутній магістр, фахова іншомовна комунікативна компетентність, навчальні принципи.

Постановка проблеми. Нині актуальною є проблема якісної професійної підготовки майбутніх магістрів іноземної філології в контексті сформованості у них компетентності щодо навчання іноземної мови студентів факультетів/інститутів іноземної філології педагогічних університетів. Важливу роль у її розв'язанні відіграє розроблення методологічної системи професійної підготовки майбутніх магістрів до формування фахової іншомовної комунікативної компетентності у вказаних студентів. Вона містить підходи, принципи, цілі і задачі, зміст, методи і засоби, організаційні форми навчання та ін. У цій системі навчальні принципи є однією із ключових складових професійної підготовки майбутніх магістрів іноземної філології.

Аналіз наукових джерел. Спілкування як педагогічна категорія впливає на загальний процес формування, виховання і розвиток суб'єктів навчання. Іншомовне спілкування є метою і механізмом формування комунікативної компетентності, свідомого засвоєння лексики, граматики, соціокультурних характеристик і формування психологічних процесів, що виникають при мовленні [6; 7]; воно слугує каналом пізнання, знаряддям розвитку індивідуальності й формування рис особистості, передавання і розвитку вмінь навчати спілкування [4]; його варто віднести до одного із основних засобів підготовки майбутнього магістра як викладача іноземної філології педагогічного університету. У світлі висловленого майбутніх магістрів важливо зорієнтувати на оволодіння вміннями конструювати на заняттях модель реального іншомовного спілкування як способу тренування мовленнєвої взаємодії, сприяти накопиченню студентами комунікативного досвіду на основі навчальних принципів.

У науковій літературі принципи розглядають як вимоги до навчального процесу, вони належать до базових категорій методики. Відомо, що відсутня загальноприйнята класифікація навчальних принципів; кількість їх може змінюватися у залежності від поставленої навчальної мети, конкретних умов навчання (Ю. І. Пассов, А. Н. Щукін, С. Ю. Ніколаєва). Проте нині важливим і таким, що потребує розв'язання, є питання щодо визначення основних навчальних принципів у контексті професійної підготовки майбутніх магістрів до формування фахової іншомовної комунікативної компетентності у студентів – іноземних філологів педагогічного університету.

Мета публікації полягає в обґрунтуванні навчальних принципів професійної підготовки майбутніх магістрів іноземної філології до формування фахової іншомовної комунікативної компетентності у студентів – іноземних філологів педагогічного університету.

Виклад основного матеріалу. Оскільки спілкування є одним із основних засобів діяльності викладача, формування свідомості й самосвідомості особистості, стимулятором її мотиваційно-спонукальної сфери і розвитку особистості в цілому [4], були опрацьовані й удосконалені вихідні принципи підготовки майбутнього магістра іноземної філології до формування фахової іншомовної комунікативної компетентності студентів педагогічного